

CAPÍTOL I

COMENÇA UNA NOVA VIDA, em dic a mi mateixa quan encenc el llum del rebedor i m'endinso dins la fosca del passadís. Vinc per això, per preparar l'aixovar per a la seva nova vida.

Al menjador, miro de discernir allò que encara té alguna utilitat. Figuretes de Lladró escrostonades, flors de tela gastades que algú li va regalar per algun sant llunyà o per algun aniversari, el *Botafumeiro* en miniatura que va comprar a Santiago de Compostel·la, el barret gautxo de Canàries, records de tants viatges amb les amigues, quatre gots d'aquells que semblen de vidre, però que no ho són, un plat esvorellat per aquí, una tassa amb l'ansa trencada per allà, un altre got amb aigua damunt de la tauleta del costat de la butaca, objectes dispersos entre llibres escampats —com si tot plegat hagués estat abandonat per algú que només s'ha endut el bo i millor. Al costat de les lleixes encara plenes de llibres, una vitrina buida, desposseïda de les seves tassetes de porcellana, de la seva licorera i de tot allò que cal a una casa d'una bona família barcelonina per rebre visites.

Encara em costa adaptar-me a l'ambient de desolació que ha adquirit aquest lloc sense tots aquells plats, sense

la seva sopera —vaixel·la de La Cartuja, els plats del diumenge—, sense aquella cristalleria de quaranta-vuit peces, ordenades de manera mil·limètrica segons les seves mides, amb les quals, amb tant d'afany, va voler recrear la seva vida i una herència que, temps enrere, havia estat esplomada. Hi hauria encara algun despertador que funcionés, alguna llanterna, alguna cosa amb què omplir aquesta maleta per a algú que és a punt d'emprendre un viatge a un lloc sense retorn? Vaig al costurer que hi ha al costat de la finestra; m'ha dit que allà hi trobaria les seves ulleres i la manteta que es posa sobre les cames.

Un cop he repassat ràpidament el menjador per si hi trobava objectes que pogués necessitar, me'n vaig al cor de la casa, a l'habitació principal, on no he tornat a entrar d'ençà que va morir el meu pare. Em tranquil·litza veure la samarreta verda i els texans del meu germà al costat del llit del meu pare. El seu jersei usat, la seva bossa de plàstic amb una pasta de dents acabada, un raspall de dents esborrifat, l'escuma d'afaitar que es deu haver deixat en la seva darrera visita el cap de setmana, tots els estris de bany que transporta de Barcelona a Palets i que almenys m'estalvien haver d'enfrontar-me al fantasma del meu pare. Però no al de la meva mare.

Furgar els seus calaixos per primera vegada em desperta una espècie de tendresa cap a aquesta dona a qui m'havia promès de no tornar a estimar mai més en la vida. No faig cas a la foto de casament de sobre el tocador, en què apareix el meu pare, i obro els calaixos per buscar les mitges i la roba interior que m'ha demanat. Agafo el primer que trobo i els tanco ràpidament. I de la calaixera a l'armari. D'entre la roba que penja de les perxes, trio l'últim que s'ha comprat, doblego amb cura les seves camises de dormir, ben bé com qui prepara l'aixovar per a una filla a punt de casar-se.

Com la roba del nen que envies a l'internat, o de la filla que marxa al convent, s'ha de marcar tot amb el seu nom, me n'adono quan ja tinc la roba a la maleta. I ara torna-la a treure i torna-la a apartar per anar a la merceria i comprar uns quants metres d'aquelles tires blanques en què es pot escriure amb bolígraf el nom al damunt —Regina Camps del Sió, amb bona cal·ligrafia—, que després enganxes amb la planxa a cada peça de roba. Aquesta és la forma més ràpida de fer una tasca que abans la meva mare havia de fer durant mesos, com quan va brodar el meu nom amb punt de creu —Càndida Sabanés, amb fil de colors la Dàlia— a la roba que em vaig endur de colònies a l'estiu.

Quan crec que ja ho tinc tot a la maleta, recorro per segona vegada el carrer de Muntaner des de Sant Gervasi fins a l'Eixample, que és on hi ha l'hospital. Sé que la meva tasca mai no pot estar completa sense les mil i una rectificacions de la meva mare.

—Apunta —diu, assenyalant amb el dit ossut el paper en què escric—: fil blanc, més fil de brodar de tots colors, més tisores, més agulles, més didals, ah, i no t'oblidis de...

I jo apunto obedient, fins que ella considera que la llista de coses que vol que li porti ha queda completa.

Quan torno a ser a casa, busco tot el que m'ha demanat, també informes mèdics, targetes de banc per presentar a la residència en què ingressa demà; papers amagats dins d'ingenus amagatalls de nena que ella mateixa acaba per oblidar, arribant a la conclusió que els hi ha robat l'equatoriana de torn. Més d'un cop he hagut d'anul·lar una targeta al banc després que em digués, amb aquelles paraules ambigües tan seves, «ha desaparegut», i just després l'he trobat dins una capsa de sabates.

—Ja està, ara sí que tot està a la maleta —li dic quan torno per tercera vegada a la nit a dur-li el seu brou, aquell

sense el qual no soparia ni prendria res, tan dolent redolent és el menjar d'aquest hospital, diu.

No té forces per menjar, però sembla que les reservi totes intactes per protestar, per retreure, amb la veu amb què es fa la dèbil, però que és compensada per la seva mirada d'acer, amb aquella brillantor que traspassa el vel espès de les cataractes, el llagrimaig de vella.

—Au, va, anima't, que demà deixaràs l'hospital —li dic amb la tassa i la cullera a la mà.

Recordo com ha arribat a insistir per sortir d'aquí, per perdre de vista aquestes infermeres tan antipàtiques, aquests metges que no saben res del que té, i per anar-se'n a una residència, on l'hi facin tot, com a un hotel; perquè deu ser dels pocs vells disposats a deixar casa seva per una residència. A casa ja no s'hi pot estar més, en això com a mínim és realista, ja no es vol barallar cada dia amb aquestes noies d'avui que no saben fer res, aquestes romaneses i sud-americanes a qui no han ensenyat com es fan les coses. Ja no vol tornar a casa, però tampoc no vol estar-se ni un dia més a l'hospital, fins al punt que he hagut de demanar l'alta anticipada i voltar tot Barcelona per trobar la residència adequada. Em pregunto si no hauria hagut d'esperar que el meu germà fos aquí per enfrontar-me a tot això.

—T'he trobat un lloc molt bonic, ja ho veuràs —li dic com als nens a qui s'ha de treure de la seva tossuderia.

—Tant m'és una cosa o l'altra, anar a la residència o quedar-me a l'hospital; tant per tant, m'estimo més morir —em mira, calibrant l'efecte que em faran les seves paraules.

Ja sé que això vol dir que, a més de portar-li el brou, avui m'hauré de quedar a dormir a la butaca del seu costat. Dormir és un dir, és clar, acompanyada com estic dels ronc de les velles, de la meva mare i de la del llit del costat, l'altra activitat per a la qual no han perdut gens ni mica la potència.

—Però com que no et moriràs, és millor que decideixis què prefereixes, si quedar-te aquí o anar-te'n a un altre lloc.

Decidida a no transigir, la vaig deixar fent-se la moribunda, i tota la nit m'he preguntat si no hauria d'avortar el trasllat. Fins que al matí he arribat a l'hospital i me l'he trobada vestida i esperant-me a la seva cadira de rodes, la que li vaig comprar la setmana passada perquè m'han dit que d'aquí ja no pot sortir amb caminador.

—Ja em puc aixecar —diu—. Ja estic molt millor.

Les contínues ensopegades arran d'un ictus que li entorpeix algunes funcions motores van ser la causa de la ruptura del segon maluc, per la qual cosa va ser ingressada i més val no assumir nous riscos tan aviat. Però la idea d'anar-se'n, de canviar d'escenari, l'omple de nou d'energia, de curiositat, com a una nena a la qual vesteixen per al seu primer dia d'escola. Li agrada. Li agrada anar a un lloc nou amb els altres nens; un lloc on juguen els nens, els nens grans.

—Comences una nova vida —li dic mentre obro la maleta, després que una cuidadora la recollís amb l'ambulància que la va portar fins a la residència i després que ens deixés en la que d'ara endavant serà la seva habitació—. És aquesta, la camisa de dormir que volies? —pregunto, enseyant-li, una per una, les peces de roba que vaig desplegant sobre el seu llit—. També t'he portat la rosa, per si de cas.

—Per desar-me a l'armari no necessitava tantes coses.

—Armari? —Miro l'amplíssima sala que hi ha a l'altra banda de la zona dels dormitoris, una estança enorme de sostres alts, com les dels antics hospitals o convents, que és el que llavors devia ser el gran casalot modernista, situat a Montbau, un barri no tan senyorial com el nostre, però almenys una altra de les zones nord de Barcelona. Amb els seus olis de sants i els seus sofàs entapissats de domàs a la

saleta d'espera de la superiora; amb les seves butaques de cuir sintètic, tan funcionals a les sales d'estar per a vells; amb les seves cadires de fòrmica a les aules d'artesania i labors; tot ell, però, un espai pulcre, amb l'aire passat de moda que conserven els bons col·legis de monges de la capital i també les cases de la burgesia contràries al nou disseny, satisfetes d'haver mantingut una herència de què se senten orgulloses. Un lloc ideal per a una dona que conserva intacte el seu amor per les labors, la seva obsessió per la neteja, la cura personal i altres rituals amb què es van domar les pubilles salvatges de Palets a les teresianes de Barcelona.

—Sí, armari per a vells...

Quan he entrat i he vist les fileres d'ancians a les cadires de rodes perfectament alineades davant dels finestrals o davant del televisor, altres jugant a cartes o prenent un cafè al costat de la màquina del passadís, li he dit: «Mira, sembla un casino, amb tanta gent, uns jugant a cartes, altres mirant per la finestra, un cafè de casino». Un cafè sense barra, però amb una màquina de cafè. I ella s'ho ha mirat sense dir res, potser arreplegant arguments per al moment en què pugui atrapar-me desprevinguda, com ara:

—Allà on els deixen els fills perquè fotin el camp per darrera vegada.

Mai no havia sentit la meva mare parlar així. És clar que encara no sabia fins a quin punt canviaria el seu parlar, la manera de comunicar-se amb mi, com de llenguallarga es tornaria, com si m'hagués d'etzibar al damunt tota la maldiença que fins aleshores s'havia callat. Almenys m'avançava en vida el que m'havia promès que faria quan es morís: tornaria totes les nits per estirar-me els peus mentre jo dormís, em castigaria per tot el que li havia fet.

La seva nova vida, la vida a l'armari. Així s'ho ha pres, doncs, això que he trobat amb penes i treballs. Setmanes senceres anant amunt i avall per Barcelona, ratllant noms i

adreces de la llista que em van donar als Serveis Socials del barri, fins que vaig topar amb aquesta residència espaiosa i bonica, amb capella inclosa i missa diària, que és el que vaig pensar que més li agradaria del lloc.

—Agafa-t’ho com si fos un hotel. Si no t’agrada, sempre pots canviar.

No és la primera residència on va. De fet, ja havia passat per tres o quatre abans de la darrera caiguda, quan es va trencar el primer maluc i va dir que, ni amb dues noies a les seves ordres, no es podia fer càrrec de la casa. Quan encara vivia el meu pare, per mortificar-lo l’amenaçava tot el dia dient-li que es quedaria a una residència, l’únic lloc del món en què el meu pare no se sentia capaç de seguir-la, ell que tota la vida havia seguit els incerts viaranyes que marcava la seva dona.

—Ja ho veurem —m’ha dit mentre jo empenyia la seva cadira per la sala del televisor, la d’activitats, la de gimnàs, i l’acomodava a la taula del menjador per al que serà el seu primer àpat aquí, aquell de què depèn, en gran part, el veredicta sobre aquest lloc que demà hauré d’escoltar. Es reserva la seva opinió.

L’he portada a un barri que no és el nostre barri, i ara, sense haver d’anar a comprar o ensenyar a una nova assistenta el mercat, la peixateria, el forn, aquesta botiga i no una altra, allà on s’ha de comprar cada cosa, de sobte em trobo amb tot el barri per mi sola, sense saber què fer amb ell; aquest lloc on, durant dècades, m’he negat a tornar, i on cada vegada que hi torno m’abstinc de mirar.

Aixeco la vista cap al cel i segueixo el vol d’un colom fins a un àtic. Encara em meravella mirar i veure aquests edificis tan alts en lloc d’un descampat o d’un promontori amb pins.

Títol original en castellà: *Una familia imperfecta*

© Pepa Roma, 2017

Llicència atorgada per Espasa Libros S.L.U.

© de la traducció: Blanca Llum Vidal, 2019

© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2019

Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: abril de 2019

ISBN: 978-84-1303-075-3

DL: L 149-2019

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL

www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.